

Valeria CIOBANU

gr. did. I, Colegiul Pedagogic Alexei Mateevici,
Chișinău

Impactul pandemiei COVID-19 asupra sistemului educațional

Rezumat: Pandemia COVID-19 a modificat radical starea normală de desfășurare a vieții sociale, inclusiv domeniul educațional. Ca urmare, procesul educațional a răspuns rapid la provocările și factorii excitanți prin modificări esențiale în procesul de predare-învățare-evaluare etc. În acest studiu, ne propunem să cercetăm minuțios consecințele produse de criza pandemică în sistemul educațional, atât negative, cât și pozitive. Observațiile de rigoare vor servi drept temelie pentru

recomandări solide. În acest context, sub egida Ministerului Educației, Culturii și Cercetării au fost lansate proiecte în scopul susținerii actorilor sistemului educațional. Autorul analizează resursele, suportul oferit primit de la partenerii naționali și internaționali, care au susținut cadrele didactice, elevii și studenții.

Cuvinte-cheie: pandemie, învățământ, oportunitate, rezultate, eficiență.

Abstract: The pandemic virus has radically changed the normal state of social life, including the education sector. As a result, the education process has rapidly responded to the challenges and external factors through key changes in the teaching, learning, etc. In this study, we aim to look thoroughly at the consequences of the pandemic crisis in the education system, both negative and positive. The comments will serve as a basis for solid recommendations. In this context, projects we relaunched under the aegis of the Ministry of Education, Culture and Research to support the actors of the education system. The author analyzes the resources, the help received from partners, friends from abroad who supported teachers, students and students.

Keywords: pandemic, education, opportunity, results, efficiency.

INTRODUCERE

Pandemia COVID-19 a reprezentat mai mult decât o criză de sănătate globală, întrucât a adus implicații fără precedent atât în plan economic, politic, cât și social. Atât în Republica Moldova, cât și peste hotarele acesteia, pandemia a reușit să debusoleze sistemul educațional la toate nivelurile, începând cu educația timpurie până la educația adulților.

În acest context, conform cercetărilor realizate de UNICEF [1, p. 4], circa 434 000 elevi din toate instituțiile academice de toate nivelurile au fost nevoiți să stea acasă, ceea ce a generat consecințe indezirabile. La nivel de sistem, această criză, fiind abordată ca și oportunitate, a fortificat și a dezvoltat spectrul de instrumente utilizate în procesul educațional, însă la nivel de relaționare interpersonală și atingere a finalităților educaționale a produs anumite daune.

Reieșind din faptul că circa 16 000 elevi (4,8% din total) și 3000 profesori (10,6% din total) nu au dispus de echipament tehnic (laptop, tabletă cu acces la Internet), a fost limitat accesul la instruire, fiind afectați îndeosebi copiii de vârstă școlară, care locuiesc în mediul rural cu conexiune slabă la Internet (74,5% conexiune fixă la Internet versus 86,1% din mediul urban), familiile cu studii incomplete (64,7% rata conexiunii la Internet – persoane cu studii medii incomplete comparativ cu 94% – studii superioare), gospodăriile cu venituri reduse (56,7% conexiunea la Internet a gospodăriilor cu venit mai mic de 3 000 lei comparativ cu 96,5% – cu venituri de peste 6 000 lei/lună) [1, p. 4].

Analizând datele statistice, putem menționa că accesul redus la tehnologiile informaționale și capacitatea de continuare a procesului de învățământ la distanță a provocat diminuarea calității predării-învățării-evaluării și a interacțiunii, influențând în mod direct rezultatele învățării elevilor. Mai întâi de toate, învățarea la distanță a reprezentat o provocare din punct de vedere al organizării și gestionării timpului elevilor și profesorilor, limitând parțial sau chiar total timpul liber sau pentru odihnă, ceea ce a predispus apariția stresului nu doar la elevi, dar și în rândul profesorilor, părinților și îngrijitorilor. Stresul, la rândul său cauzează probleme de sănătate mintală, ardere profesională în rândul profesorilor, dar și creștere a nivelului de violență în familie.

Desfășurarea în mod preponderent a activităților asincron a diminuat din interacțiune și feedback în relația profesor-elev, căci circa 50% din elevii din ÎPT au declarat că au primit mai puține comentarii constructive din partea profesorilor, dintre care 16% vorbesc despre comentarii foarte limitate, iar alții 7% chiar despre absența acestora [1, p. 5].

Considerăm că asigurarea conexiunii inverse și a modelului interacționist în procesul instructiv-educativ ar putea preveni considerabil demotivarea în rândul elevilor și sporirea nivelului de neîncredere și frustrare, ceea ce în unele contexte educaționale a fost mai puțin posibil datorită posibilităților reduse ale actanților edu-

caționali de conectare la clasele virtuale sau din cauza atribuirii unei importanțe mai scăzute față de oferirea feedback-ului și comunicarea rezultatelor. Or, oferirea unui feedback imediat, constructiv și echilibrat, într-un limbaj accesibil, ce vizează finalitățile educaționale contribuie la creșterea performanțelor prin evidențierea progresului elevilor și dirijarea învățării.

În aceeași ordine de idei, analizând situația copiilor cu CES și dizabilități (7693 de copii cu CES și 1464 copii cu dizabilități încadrați în sistemul de învățământ general în anul școlar 2018-2019 [1, p. 4]) conchidem că necesitățile acestora sunt în mod special dificil de satisfăcut prin intermediul programelor la distanță, astfel sunt supuși unui risc și mai mare de excludere din procesul educațional. Pe lângă profesori instruiți și cadre didactice de sprijin, curriculum și metode de predare adaptate, uneori chiar modificate, această categorie de copii are nevoie de acces la tehnologii și dispozitive de asistare specială, care este destul de limitat. Respectiv, mai ales în cazul copiilor cu dizabilități intelectuale și psihoemoționale a fost mai complicat să se asigure eficiența în învățarea la distanță și operarea cu programele de reabilitare a acestora.

O altă parte dintre copiii și tinerii defavorizați au constituit-o cei rămași singuri acasă, care în lipsa monitorizării, motivării, încurajării și ghidării din partea părinților sau reprezentanților legali ai acestora s-au confruntat cu un risc sporit de neșcolarizare, abandon școlar și absenteism, având nevoie de mai multă atenție decât înainte. Pentru mulți copii, care proveneau în special din familii social-vulnerabile, frecventarea până la pandemie a școlii, era chiar o posibilitate de a lua masa, prin intermediul programelor de alimentare, ori un prilej de socializare, destindere, prin interacțiunea cu colegii de clasă, prietenii și profesorii.

Un concept relativ nou, dar care s-a evidențiat în manifestările comportamentale este ”stigmatul cu coronavirus”, însemnând discriminarea în raport cu un grup identificabil de oameni, un loc sau o națiune. Stigmatul este asociat cu o lipsă de cunoștințe despre modul în care se răspândește virusul COVID-19, necesitatea de a da vina pe cineva, temerile cu privire la boli și moarte și bârfele care răspândesc zvonuri și mituri, însoțit de stereotipuri, marginalizare și prejudecăți [2].

Astfel, conform cercetărilor, liderii comunitari și oficialii din domeniul sănătății publice pot ajuta la prevenirea stigmatizării prin:

- Menținerea confidențialității celor care solicită asistență medicală și a celor care pot face parte din orice investigație de contact;
- Corectarea limbajului negativ care provoacă stigmatizarea prin schimbul de informații exacte despre modul în care virusul se răspândește;
- Asigurarea că imaginile utilizate în comunicații

prezentate comunității sunt diverse și nu întăresc stereotipurile;

- Folosirea canalelor media, inclusiv a mass-media de știri și a rețelelor sociale, pentru a diminua stereotipurile despre oamenii care suferă de stigmatizare din cauza COVID-19;
- Sugerarea de resurse virtuale pentru sănătate mintală sau alte servicii de sprijin social, psihologic pentru persoanele care au suferit de pe urma stigmatizării sau discriminării [3].

Totuși, pe lângă aceste daune, pandemia a provocat întreg sistemul educațional să se deschidă către integrarea instrumentelor digitale și a tehnicilor e-learning, producând impact asupra nivelului de alfabetizare digitală a cadrelor didactice, dar și în direcția completării cu echipamente și infrastructură IT. Atât Ministerul Educației, Culturii și Cercetării din Republica Moldova, cât și partenerii naționali și internaționali, au întreprins numeroase măsuri, au elaborat un plan de pregătire și de răspuns la COVID-19, precum și definitivat metodologiile și regulamentele pentru ca să asigure procesul de instruire în noile condiții.

Așadar, menționăm cele mai distinctive acțiuni întreprinse în vederea desfășurării procesului educațional, în condiții de criză, precum:

- Lansarea programelor de asistență psihologică în susținerea tinerilor, părinților, profesorilor și psihopedagogilor (UNFPA în colaborare cu ONU, Youth Clinic Moldova, grupul de sprijin PSYCOVID-MOLDOVA ș.a.);
- Desfășurarea programelor de instruire pentru formatori naționali și cadre didactice, cu referire la aplicațiile și instrumentele digitale, utile procesului didactic pe niveluri de dificultate: minim, mediu și avansat.

Printre programele de instruire, destinate cadrelor didactice, care au urmărit familiarizarea cu spectrul larg de platforme educaționale, ce ar îmbogăți experiențele de învățare ale elevilor, se regăsesc: programul online de formare profesională continuă *Trecem rapid la învățământul la distanță*, realizat în cadrul proiectului Shift Edu *Competențe digitale pentru angajare în economia modernă*, implementat de CE PRO DIDACTICA, cu sprijinul financiar al Agenției Austriece pentru Dezvoltare din fondurile Programului de Cooperare Austriacă pentru Dezvoltare; programul de formare a formatorilor *Dezvoltarea competențelor digitale ale cadrelor didactice din învățământul profesional tehnic*, ce a oferit posibilitatea instruirii în cascadă.

Astfel, odată ce cadrele didactice au fost instruite privitor la specificul competenței digitale, colaborării și comunicării digitale în procesul de predare și învățare, modalităților de evaluare asistată de TIC, cu referire la regulile necesare de respectat în contextul

securității și al netichetei, ne-a reușit să diseminăm bunele practice în rândul colegilor din instituțiile de învățământ profesional tehnic, stârnind curiozitatea și setea de cunoaștere a instrumentelor digitale ce facilitează interactivitatea, schimbul de informații, construirea învățării bazate pe probleme și investigație.

- Elaborarea resurselor informaționale digitale deschise și a tutorialelor în format video și televizat pentru pregătirea de examenele naționale, dar și lecții la diferite discipline și unități de învățare (www.educatieonline.md, <https://invat.online>,

<https://studii.md>).

Totodată, această situație provocatoare a activat procesul de evaluare a necesităților de instruire și auto-dezvoltare a cadrelor didactice în raport cu dozarea instrumentelor digitale integrate în procesul de învățământ, dar și utilizarea acestora în funcție de niveluri de complexitate propuse în Taxonomia lui Bloom, pentru a culege efectele pozitive ale TIC, precum și formarea și dezvoltarea nu doar a cunoștințelor, dar și a priceperilor, abilităților, atitudinilor. În tabelul de mai jos menționăm gruparea instrumentelor digitale în funcție de operația de gândire antrenată [4].

Tabelul 1. Corelarea Taxonomiei lui Bloom cu instrumentele digitale

Nivelurile Taxonomiei lui Bloom	Instrumente digitale
Creare	Wevideo, Genially, 30hands, Bookcreator, Glogster, StoryboardThat.
Evaluare	Socrative, Formative, Google forms, Wizerme, PollEverywhere, Testmoz, Proprofs, Kaizena, Liveworksheets.
Analiză	Edmodo, Doctopus, Online Rubric, Citelighter, Hemingway.
Aplicare	Google Slides, Google MyMaps, Animoto, Coggle, Bubbleus, Lucidchart.
Înțelegere	Thinklink, Edublogs, Pixton, Tiki-Toki.
Cunoaștere	Padlet, Ideboards, Diigo, Google Keep, SeeSaw.

CONCLUZII

După cum precizează poetul Valeriu Butulescu ”Orice evoluție are la bază un dezechilibru”, putem conchide cu precizie că această situație de criză a provocat o zdruncinare din multe perspective, precum socială, economică, politică, însă cea mai valoroasă consecință pozitivă a pandemiei COVID-19 reprezintă dezvoltarea competenței digitale în rândul cadrelor didactice de la toate treptele de învățământ, elevilor, managerilor, metodiștilor și părinților sau reprezentanților legali ai copiilor. Astfel, învățarea digitală, prin intermediul platformelor de învățare și instrumentelor electronice a devenit mai atractivă și organizată, colaborativă și transparentă, datorită diversificării opțiunilor de predare-învățare-evaluare.

În acest context, recomandăm cadrelor didactice, care interacționează direct cu subiecții educației și contribuie la ghidarea în atingerea finalităților educaționale, următoarele:

- Adaptarea metodelor didactice la specificul instrumentelor digitale, ceea ce ar facilita organizarea eficientă a procesului instructiv-educativ;
- Utilizarea metodelor corespunzătoare și variate pentru evaluarea și validarea rezultatelor învățării (observații, interacțiuni, discuții de grup, chestionare strategice, proiecte creative și alte sarcini stimulative de evaluare a elevilor; teste cu itemi pe niveluri de complexitate);
- Oferirea accesului la resursele și cursurile necesare de la distanță;
- Asigurarea unui feedback imediat, relevant și constructiv pentru elevi;
- Experimentarea instrumentelor digitale variate, în vederea selecției unor mijloace eficiente raportate la particularitățile grupului și individuale.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. Învățământul și situația COVID-19 în Republica Moldova. Grupul Operațional pentru Educație coordonat de ONU cu privire la situația COVID-19. Seria documentelor tematice, 2020. 20 p.
2. <https://theconversation.com/coronavirus-new-social-rules-are-leading-to-new-types-of-stigma-142885>
3. <https://www.doh.wa.gov/CommunityandEnvironment/HealthEquity/Stigma/COVID19StigmaReduction>
4. <https://www.educatorstechnology.com/2017/09/the-web-version-of-blooms-taxonomy.html>